

Kestävän kehityksen toimintaohjelma

Turun tuomiokirkkoseurakunta

2022-2024

Kestävä kehitys

Sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja ekologiset rajat

Kestävä kehitys on paikallisesti ja maailmanlaajasti tapahtuvaa muutosta, jonka tarkoituksena on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet.¹ Kestävä kehitys kattaa yhtäältä ekologisen kestävyden, planeettamme kestävyys rajat, ja toisaalta sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyden, hyvinvoinnin edellytysten turvaamisen kaikille.

Oheisessa kuvassa kestävän kehityksen tavoite on kuvattu kahtena sisäkkäisenä ympyränä.² Ulompi ympyrä on ekologinen katto. Sen ulkopuolella on kuvattuna ekologista kattoa uhkaavat tekijät. Ekologinen yläraja kostuu maapalloa systeemitieteen näkökulmasta tutkivan kansainvälisen tutkijaryhmän määrittämästä yhdeksästä planetaarisesta ylärajasta.³ Sisempi ympyrä on sosiaalinen perusta. Sen sisällä ovat ihmisten hyvän elämän mahdollisuuksia rajaavat puutostilat. Sosiaalinen perusta koostuu 12 sosiaalisesta ulottuvuudesta, jotka on johdettu YK:n vuonna 2015 julkaisemista Kestävän kehityksen tavoitteiden tärkeimmistä yhteiskunnallisista tekijöistä.⁴ Näiden kahden ympyrän välissä on kestävän kehityksen tavoitetilä, jossa säilytämme planeetan elämää tukevana ja turvaamme kaikille sosiaalisesti oikeudenmukaiset elämänmahdollisuudet.

Monin kohdin ympyröiden välissä on vuorovaikutussuhde. Esimerkiksi ilmastonmuutoksen seurausten tähden kestävä sosiaalinen perusta ajautuu tavoitteena yhä vain kauemmaksi.

Kestävä kehitys ja kristillinen usko

Kestävän kehityksen tavoitteet nousevat kristillisen uskon ytimestä. Luomiskertomuksessa Jumala katsoo kaikkea luomaansa ja toteaa sen hyväksi. Luomakunnan suojelu on Jumalan luomistahdon kunnioitusta. Ihminen on asetettu viljelemään ja varjelemaan luomakuntaa. Meillä on erityinen tehtävä kokonaisuudessa, jossa olemme erottamattomasti mukana. Pyhä Henki vaikuttaa ja toimii tässä maailmassa ja sen kautta. Jeesuksen tulo maailmaan ja sovitustyö ristillä ei koske vain ihmisiä vaan koko maailmaa. Myös luomakunta odottaa tuskissaan tulevaa Jumalan valtakuntaa (Room. 8:18-25). Tuleva Jumalan valtakunta ei ole vain ihmistä varten, vaan kaikki Jumalan teot, luominen, lunastus, pyhitys ja uusi luominen koskettavat koko luomakuntaa kokonaisvaltaisesti. Jumala on kutsunut ihmisen työtoverikseen edistämään Jumalan valtakunnan toteutumista.

Lähimmäisen ja Jumalan rakastaminen ovat Jeesuksen mukaan tärkein käsky, jotka summaavat lain ja profeetat (Matt. 22:34–40). Jumalan kuvaksi luotuina kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia. Lähimmäisen palveleminen, diakonia, on yksi seurakunnan perustavanlaatuisista tehtävistä. Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa diakoniaa toteutetaan erityisenä työalana tehtävään koulutetulla henkilökunnalla. Diakonia on kuitenkin laajempi todellisuus kuin työala, se määrittää koko seurakunnan olemusta. Diakonia on läpäisevästi koko seurakunnan tehtävä, johon osallistuvat kaikki seurakunnan jäsenet. Diakonia ei ole pelkkää avustustoimintaa, jolla reagoidaan hätään, vaan aina myös vaikuttamista rakenteisiin ja asenteisiin, jotka eriarvoistavat ihmisiä ja aiheuttavat puutetta ja eriarvoisuutta.

Ympäristökriisit sekä jatkuva inhimillinen hätä ja eriarvoisuus ovat hengellisiä kriisejä. Niiden juurisyvät ovat moraalisia ja hengellisiä: ne juontuvat vääränlaisesta asemoitumisesta suhteessa toisiin ihmisiin, luomakuntaan ja Luojaan. Kristus on sovittanut myös synnit, joita teemme kestävän kehityksen päämääriä vastaan. Sovitus ei kuitenkaan anna lupaa tehdä syntiä, vaan kutsuu parannukseen. Jumala kutsuu valtakuntansa työhön, ei sovituksista huolimatta vaan sen ollessa jo tosiasia.

Kirkon vuonna 2008 julkaiseman ilmasto-ohjelman perusteemat – kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus – antavat kirkolle ja kristitylle hyvät lähtökohdat etsiä vastauksia kestävän kehityksen kysymyksiin.

Kestävä kehitys Tuomiokirkkoseurakunnassa

Seurakunnan tiloja ja sijoituksia hallinnoi Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä. Seurakuntayhtymä on näin keskeinen kumppani seurakunnan pyrkiessä vähentämään omaa ympäristökuormitustaan ja tarkasteltaessa omaisuuden vaikutusta kestävään kehitykseen. Seurakuntayhtymä on saanut kirkon ympäristödiplomin ja seuraa ympäristövaikutuksiaan aktiivisesti. Yhtymän tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2029 mennessä. Sijoitustoiminnan eettisyyttä seurataan mm. rajaten sijoituskohteita. Sen lisäksi, että yhtymä valikoi sijoituskohteita eettisesti, voitaisiin yrityksissä joihin on sijoitettu edistää aktiivisesti kestävän kehityksen päämääriä esimerkiksi yhtiökokousten kautta.

Seurakunnan omassa työssä kestävän kehityksen päämääriä voi arvioida kolmesta näkökulmasta: oman toiminnan vaikutukset, julistus- ja kasvatustyön päämäärät sekä vaikuttamistyön mahdollisuudet. Vaikka oman toiminnan ympäristövaikutukset ovat pienet, niiden minimoiminen on tärkeä uskottavuuskysymys. Seurakunnan työn sosiaaliset vaikutukset on huomioitava diakonian lisäksi muussakin toiminnassa. Julistus- ja kasvatustyössä ympäristö- ja sosiaaliset teemat nousevat kristillisen uskon ytimestä. Hyvin toteutetun saarnan, jumalanpalveluselämän, raamattupiirin, perhekerhon, rippikoulun, musiikkielämän jne. edellytys on, että kristillisen uskon merkitys tämän päivän akuutteihin kysymyksiin tulee esiin. Kirkko ja seurakunnat ovat osa yhteisöjä joissa elämme. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että kirkon tehtävä yhteiskunnassa olisi keskittyä yksin tuonpuoleiseen. Luominen, Jumalan ihmiseksi tuleminen, Pyhän Hengen työ ja uusi luominen kaikki osoittavat, että Jumala on sitoutunut tähän maailmaan. Kirkon ja seurakuntien vaikuttamistoiminta kietoutuu julistus- ja kasvatustyöhön ja sen on tarpeen niin vaatiessa oltava myös radikaalin vastakulttuurista. Esimerkiksi vastustettaessa kaiken läpäisevää konsumerismia, ihmisyyden ja ympäristön alistamista markkinatalouden palvelijoiksi.

Tuomiokirkkoseurakunnan kestävän kehityksen toimintaohjelman toteutumista seurataan jatkuvasti. Ohjelmaa arvioidaan ja päivitetään kolmen vuoden sykleissä: 2022-24, 2025-27, 2028-30. Tällä aikataululla liitytään myös seurakuntayhtymän ja kirkon hiilineutraaliustavoitteisiin (2029 ja 2030).

Toimintasuositukset

- Seurakunnan julistus-, kasvatus- ja vaikuttamistyön tavoitteissa huomioidaan kestävän kehityksen päämäärät. Tavoitteet kirjataan mm. työalojen toimintasuunnitelmiin.
- Kestävän kehityksen vaikutuksia arvioidaan aktiivisesti seurakunnan päätöksenteossa.
- Seurakunnan työntekijöille, luottamushenkilöille ja keskeisille vapaaehtoistoimijoille järjestetään koulutusta kestävän kehityksen päämääristä.
- Tuomiokirkon remontin suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan kestävän kehityksen päämäärät joka vaiheessa.
- Kestävän kehityksen tavoitteet otetaan osaksi henkilöstön kehityskeskustelujen tavoitteistoa.
- Seurakunnan järjestäessä mm. retkiä, matkoja ja leirejä ympäristökuormituksen vähentämistä painotetaan liikkumistapaa valittaessa: kannustetaan julkisen liikenteen käyttöön, kävelyyn ja pyöräilyyn. Vältetään lentämistä, suositaan raidematkustamista sekä yhteiskyytejä. Meren yli matkustaessa suositaan ympäristöystävällisintä vaihtoehtoa. Ulkomaille kohdistuvien matkojen päästöt kompensoidaan.
- Seurakunta kehittää edelleen Luomakunnan sunnuntain viettoa ja huomioi vuosittain ekumeenisen luomakunnan ajan 1.9.-4.10. sekä ekumeenisen Vastuuviikon.
- Seurakunta tekee yhteistyötä kestävän kehityksen tavoitteet jakavien kansalaisjärjestöjen kanssa.
- Yhdessä nautitut ruuat ja muut tarjoilut siunataan ruokarukouksella.
- Tapahtuma- ja kokoustarjoiluissa suositaan kasvisruokaa. Tarjoiluissa noudatetaan lähiruokaperiaatetta suosien paikallisia tuottajia.
- Seurakunnassa suositaan Reilun kaupan tuotteita, luomua ja lähituotettua. Valitaan aina ympäristömerkitty ja/tai Reilun kaupan tuote, jos sellainen on tarjolla.
- Lahjoissa ja huomionosoituksissa huomioidaan kestävä kehitys. Jokaiselle kastetulle lahjoitetaan puuntaimi kansainvälisen avun kohteeseen.
- Seurakunnan kansainvälisen avun ja lähetysmäärärahojen tuki kohdistetaan vain järjestöille, jotka ovat sitoutuneet toiminnassaan kestäväan kehitykseen: ekologisiin arvoihin, sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen sekä kaikkien tasa-arvoon sisältäen sukupuolten ja seksuaalisuuden monimuotoisuuden.
- Seurakunta ja sen edustajat edistävät kestävän kehityksen päämääriä yhtymän päätöksenteossa mm. luodakseen malleja toimia aktiivisemmin yhtiössä, joissa sillä on sijoituksia.
- Seurakuntayhtymän kanssa etsitään keinoja ympäristökuorman vähentämiseksi, esim. tarkastelemalla ja tehostamalla kiinteistöjen käyttöasteita sekä tutkimalla viheralueiden hiilensidonnan tehostamista puuhiilimaanparannusaineella. Hankintaohjeistusten kestävän kehityksen normeja tarkistetaan säännöllisesti.

Kirkon kestävän kehityksen linjauksia

- Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma, 2008
- Hiilineutraali kirkko 2030 – Kirkon energia- ja ilmastostrategia, 2019
- Kirkon ympäristödiplomien käsikirja, 2020
- Kestävä tulevaisuus – Agenda 2030 talkookirja, 2020

---

¹ Ympäristöministeriö, *Mitä on kestävä kehitys?* www.ym.fi/mita-on-kestava-kehitys, 16.11.2011

² Kate Raworth, *Donitsitaloustiede*, 2017. www.donitsitalous.fi

³ Raworth, 2017, s. 287-289.

---

⁴ Raworth, 2017 s. 285-286.